

BBY 105 BİLGİNİN ORGANİZASYONU I

I. GİRİŞ

- ⊙ Organizasyon Nedir?
- ⊙ Neden Organizasyon?
  - Organizasyon ve bilgi;
  - Arşiv, kütüphane müze, v.b.
  - Anlamak, kavramak (understanding)
  - Veri (Data)
  - Bilgi (birikim – knowledge)
  - Bilgi (Information)
- ⊙ Organizasyon ve erişim
- ⊙ Terminoloji

II. DÜZENLENEN BİLGİ ORTAMLARI

- ⊙ Kütüphaneler
- ⊙ Arşivler
- ⊙ Müze ve Sanat Galerileri
- ⊙ İnternet (Dijital kütüphaneler de dahil)
- ⊙ Veri Yönetim Ortamları (Data Administration Environments)
- ⊙ Knowledge Management Ortamları

Düzenlenebilir Bilgi Kaynakları (Information Packages)

- ⊙ Kayıtlı bilgi türleri
  - Basılı metinler
  - Video ve görüntü kayıtları
  - Resimler
  - Kartografik materyaller
  - Üç boyutlular
  - Notalar
  - Hareketli filmler
  - Web sayfaları

Bilgi Erişim ve Bilgi Kaynakları

- ⊙ Bilgi Erişim;
- ⊙ Bilgi Erişim Kaynakları (tools)
  - Bibliyografyalar (Bibliographies)
  - Kataloglar (Catalogs, Catalogues)
  - İndeksler (Indexes)
  - Envanterler (Finding aids) (Arşivler)
  - Tarama Motorları (Search Engines)

III. BİBLİYOGRAFİK DENETİM

Bibliyografik Denetim (Bibliographic Control);

Bibliyografik evrende her bir bilgi kaynağının tanımlanması ve yazar adı, eser adı, konu ile tanımlamalara erişimi sağlamak üzere yürütülen işlemler bütünüdür.

Bibliyografik Denetimin İşlevleri (amaçları)

1. Her tür bilgi kaynağının elde edilebilirliğini sağlamak üzere kimliklemek.
2. Bilgi kaynaklarının her bir kısmının tek tek kimliklenmesi
3. Bilgi kaynaklarını kütüphane, arşiv, müze, İnternet iletişim kütükleri, v.b. ortamlardaki dermelerde (koleksiyon) toplamak.
4. Bu bilgi kaynaklarını kurallara dayalı bir şekilde listelemek.
5. Yazar adı (Author), Eser adı (Title), Konu (Subject) ve diğer erişimi sağlayan öğelerle bilgi kaynaklarına erişimi sağlamak.
6. Bilgi kaynağı veya varsa kopyasının dermedeki yerini belirlemek (Yerleştirmek).

IV. KATALOG VE İNDEKSLER

Katalog Hazırlamanın Amaçları

Charles Cutter (1904) a göre katalog hazırlamanın amaçları

1. Aranılan kaynağın;
(A) Yazar adı
(B) Eseradı
(C) Konusu bilinen kaynağa erişimi sağlamak.
2. Herhangi bir dermede;
(D) Verilen bir yazar
(E) Verilen bir konu
(F) Verilen bir yayın türü ile ilgili neler olduğunu göstermek.
3. (G) Basım
(H) Edebi karakteristiği ile bir eseri seçmeye yardımcı olmak.

Katalog Türleri

1. Kitap katalog
2. Kart Katalog
3. COM (Computer Output Microform)
4. OPAC (Online Public Access Catalog – Çevrimiçi katalog)

Katalogun Nitelikleri

Bir katalogda aranması gereken nitelikler:

- Bir katalog ESNEK ve GÜNCEL olmalıdır.
- Katalog tüm girişlerin çabuk ve kolay ERİŞİLEBİLDİĞİ bir yapıda olmalıdır.
- Katalog hazırlanmasında ve sürdürülmesinde EKONOMİK olmalıdır.

Ayrıca:

- Toplu ve taşınabilir olmalıdır.

Kart Katalog Üzerindeki Bibliyografik Kayıt Örneği:

ÖRNEK 1: Elle Hazırlanmış Örnek

973.9   Burkett, Larry
Bur   What Ever Happened To The American Dream
1993   Moody Press / Chicago, IL, c1993
                    297 p. ; 24 cm.

                    ISBN 0802471757

4   1. Economy, U.S 2. Finances (Money, Economics,
                         Investments) I. Title

ÖRNEK 2: Machine Readable Cataloging (MARC)

020 ## \$a 9750807251
050 ## \$a PL 248 Y337 \$b Y47 2006
100 1# \$a Kemal, Yaşar \$d 1922 – .
245 10 \$a Yer demir gök bakır /\$c Yaşar Kemal.
250 ## 5. basım
260 ## \$a İstanbul: \$b Yapı Kredi Yayınları, \$c 2006.
300 ## \$a 383s.
440 #0 Yapı Kredi Yayınları: \$v 19
650 #0 \$a Fictions, \$z Turkish
730 #0 \$a Yer demir gök bakır

KÜTÜPHANE KATALOGLARININ DÜZENLERİ ve ÖRNEKLER

Katalog (indeks) Düzenlemeleri:

- Yazar adına göre oluşturulmuş kayıtlar
- Eser adına göre oluşturulmuş kayıtlar
- 1. Alfabetik Düzenli Listeler
  - Sözlük Düzenli Listeler
  - Bölünmüş Listeler
- 2. Sistematik Düzenli Listeler
  - İndeks
  - Konu Listesi
  - Veritabanı örneği LISA

ÖRNEKLER:

Sözlük Düzenli Katalog Örneği

Konu adı başlığı

BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (İLK) -- ABD

Z

711.2

T496

2004

Thomas, Nancy Pickering.

Information literacy and information skills instruction : applying research to practice in the school library media center / Nancy Pickering Thomas.- 2nd ed.- Westport, Conn. : Libraries Unlimited, 2004.

xiii, 225 s.- (Library and Information Problem-Solving Skills Series; 25)

ISBN 1591580811 (pbk.) : \$220 \$

1. KÜTÜPHANE ORYANTASYONU, OKUL ÇOCUKLARI İÇİN -- ABD. 2. OKUL KÜTÜPHANELERİ -- FAALİYET PROGRAMI -- ABD. 3. **BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (İLK)** -- ABD. 4. BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (ORTA) -- ABD. I. Eseradı: Information literacy and information skills instruction : applying research to practice in the school library media center II. Library and information problem-solving skills series; 25

Konu adı başlığı

BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (ORTA) -- ABD.

Z

711.2

T496

2004

Thomas, Nancy Pickering.

Information literacy and information skills instruction : applying research to practice in the school library media center / Nancy Pickering Thomas.- 2nd ed.- Westport, Conn. : Libraries Unlimited, 2004.

xiii, 225 s.- (Library and information problem-solving skills series; 25)

ISBN 1591580811 (pbk.) : 220 \$

1. KÜTÜPHANE ORYANTASYONU, OKUL ÇOCUKLARI İÇİN -- ABD. 2. OKUL KÜTÜPHANELERİ -- FAALİYET PROGRAMI -- ABD. 3. BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (İLK) -- ABD. 4. **BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (ORTA)** -- ABD. I. Eseradı. II. Library and information problem-solving skills series; 25

Eser adı başlığı

Information literacy and information skills instruction : applying research to practice in the school library media center

Z

711.2

T496

2004

Thomas, Nancy Pickering.

Information literacy and information skills instruction : applying research to practice in the school library media center / Nancy Pickering Thomas.- 2nd ed.- Westport, Conn. : Libraries Unlimited, 2004.

xiii, 225 s.- (Library and information problem-solving skills series; 25)

ISBN 1591580811 (pbk.) : 220 \$

1. KÜTÜPHANE ORYANTASYONU, OKUL ÇOCUKLARI İÇİN -- ABD. 2. OKUL KÜTÜPHANELERİ -- FAALİYET PROGRAMI -- ABD. 3. BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (İLK) -- ABD. 4. BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (ORTA) -- ABD. I. Eseradı: Information literacy and information skills instruction : applying research to practice in the school library media center II. Library and information problem-solving skills series; 25

Eser adı başlığı

P 90
.M43
2003

Medyakronik : hakiki örneklerle haber eleştirisi / yay. haz. Banu Uzpeder.-- İstanbul : İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2003.
ix, 339 s. : res.- (İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları ; 49.)
1. KİTLE İLETİŞİMİN ELEŞTİRİLMESİ. 2. MEDYA OKURYAZARLIĞI – TÜRKİYE. 3. BASIN -- TÜRKİYE.
I. Uzpeder, Banu II. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları; 49.

Yazar adı başlığı

PR
1307.5
.F7 S7

Stragliati, Ronald.
Les Mirpurs de la peur : quinze recits fantastiques inedits Robert Aickman (Etc. Traduit de l'anglais) / Ronald Stragliati.-Paris: Casterman, 1969.
331 s.
1.FANTASTİK ROMAN, AMERİKAN-- FRANSIZCAYA ÇEVİRİLER. 2. FANTASTİK ROMAN, FRANSIZ-- İNGİLİZCEYE ÇEVİRİLER. 3. FANTASTİK ROMAN., İNGİLİZ -- FRANSIZCAYA ÇEVİRİLER. 4. FANTASTİK ROMAN., İNGİLİZ -- FRANSIZCAYA ÇEVİRİLER – ROBERT AICKMAN. 5. AICKMAN, ROBERT I. Eseradı: Les Mirpurs de la peur : quinze recits fantastiques inedits Robert Aickman (Etc. Traduit de l'anglais)

Yazar adı başlığı

Z
711.2
T496
2004

Thomas, Nancy Pickering.
Information literacy and information skills instruction : applying research to practice in the school library media center / Nancy Pickering Thomas.- 2nd ed.- Westport, Conn. : Libraries Unlimited, 2004.
xiii, 225 s.- (Library and information problem-solving skills series; 25)
ISBN 1591580811 (pbk.) : 220 \$
1. KÜTÜPHANE ORYANTASYONU, OKUL ÇOCUKLARI İÇİN -- ABD. 2. OKUL KÜTÜPHANELERİ -- FAALİYET PROGRAMI -- ABD. 3. BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (İLK) -- ABD. 4. BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (ORTA) -- ABD. I. Eseradı: Information literacy and information skills instruction : applying research to practice in the school library media center II. Library and information problem-solving skills series; 25

Sözlük Düzenli Liste Başlıkları: (Alfabetik)

Bu liste örneklerinde bütün başlıkları tek bir alfabetik düzende yer alırlar. Örneğin;

AKADEMİK KÜTÜPHANELER (KONU BAŞLIĞI)
AKADEMİK KÜTÜPHANELER -- BİLGİ KAYNAKLARI (KONU BAŞLIĞI)
Altun, Arif (YAZAR ADI)
BASIN – TÜRKİYE (KONU BAŞLIĞI)
BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (KONU BAŞLIĞI)
BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (İLK) – ABD (KONU BAŞLIĞI)
BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (ORTA) – ABD (KONU BAŞLIĞI)
BİLGİSAYAR OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (KONU BAŞLIĞI)
EĞİTİM TEKNOLOJİSİ (KONU BAŞLIĞI)
Gelişen teknolojiler ve yeni okuryazarlıklar (ESERADI BAŞLIĞI)

İstanbul Bilgi Üniversitesi yayınları; 49 (Dizi ADI)
Johnson, Kay (YAZAR ADI)
Jossey-Bass guides to online teaching and learning; 35 (Dizi ADI)
Les Mirpirs de la peur: quinze recits fantastiques inedits Robert Aickman (Etc. Traduit de l'anglais) (ESERADI BAŞLIĞI)
MEDYA OKURYAZARLIĞI -- TÜRKİYE (KONU BAŞLIĞI)
Medyakronik : hakiki örneklerle haber eleştirisi (ESERADI BAŞLIĞI)
SAYISAL KÜTÜPHANELER (KONU BAŞLIĞI)
Thomas, Nancy Pickering (YAZAR ADI)
Uzpeder, Banu (YAZAR ADI)

Bölünmüş Liste Başlıkları: (Alfabetik)

Sözlük düzenli listelerin iki ya da üçe bölünmesiyle oluşturulan listelerdir. Bu listelerde yazar ve eser adına göre düzenleme ve konuya göre düzenleme şeklinde iki bölüm oluşturulabileceği gibi yazar, konu ve eser adı ayrı ayrı listeler de oluşturulabilir.

Konuya göre oluşturulan listeler; (Alfabetik)

AKADEMİK KÜTÜPHANELER
AKADEMİK KÜTÜPHANELER -- BİLGİ KAYNAKLARI
BASIN – TÜRKİYE
BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM
BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (İLK) – ABD
BİLGİ OKURYAZARLIĞI -- ÖĞRENİM VE ÖĞRETİM (ORTA) – ABD
. . .
SAYISAL KÜTÜPHANELER

Yazar ve Eser adı başlıklarına göre düzenlenen listeler; (Alfabetik)

Altun, Arif (YAZAR ADI)
Exploring the digital library : a guide for online teaching and learning (ESERADI)
Gelişen teknolojiler ve yeni okuryazarlıklar (ESERADI)
Information literacy and information skills instruction : applying research to practice in the school library media center (ESERADI)
İstanbul Bilgi Üniversitesi yayınları; 49 (Dizi ADI)
Johnson, Kay (YAZAR ADI)
Jossey-Bass guides to online teaching and learning; 35 (Dizi ADI)
Magusin, Elaine (YAZAR ADI)
Medyakronik: hakiki örneklerle haber eleştirisi (ESERADI)
Thomas, Nancy Pickering (YAZAR ADI)
Uzpeder, Banu (YAZAR ADI)

Sistematik Düzenli Listeler

- Bu listelerde konu adı yerine semboller kullanılmıştır.
- Alfabetik Düzendeki indekslerle kullanılabilirler.
- 3 veya 4 parçadan oluşur:
  - Konu Listesi (Sistematik)
  - Yazar adı ve Eseradına göre düzenlenen liste (Alfabetik)
  - İndeks (Alfabetik)

ÖRNEKLER: (Veritabanından)

- Library and Information Science Abstract (LISA) alfabetik konu indeksi

ÖRNEK 1:

- Information Literacy see Information Systems
- Information Management YipstreN
- Information needs HknGplo
- Information policy Gltpekgn
- Information Systems TrnkopV
- Internet Searching LxmZklp

LxmZklp → (KONU KODU)

Title : *On Internet users' information behavior in searching and browsing*

Author : *Deng, Xiaozhao*

Source : *Journal of the China Society for Scientific and Technical Information; 22 (6) 2003, pp.653-658*

ISSN : 1000-0135

Descriptors: *Online information retrieval. Internet Searching. Browsing.*

ÖRNEK 2:

- Information Literacy (see) Information Systems
- Information Management YipstreN
- Information needs HknGplo
- Information policy Gltpekgn
- Information Systems TrnkopV
- Internet Searching LxmZklp

TrnkopV → (KONU KODU)

Title: *MIS: where are we, how did we get here and where are we going?*

Author: *Walsh, Myles E*

Source: *Journal of Systems Management; 29 (11) Nov 78, 6-21.s*

Descriptors : *information literacy. Computerized information systems. Minicomputers Word Processing.*

Abstract : *Traces the development of the technology of management information systems. Evaluates the role of minicomputers, teleprocessing and distributed systems and database systems and word processing.*